

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

СЮЙ ЦЗЯЮЙ

УДК 378.011.3-051:78]:39(043.3)

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОГО
НАВЧАННЯ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ - 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор,
КУНЕНКО Людмила Олександрівна,
Інститут мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти : доктор педагогічних наук, професор
УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ Олена Анатоліївна,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка,
директор Навчально-наукового інституту культури і мистецтв;

кандидат педагогічних наук, доцент
КАРТАШОВА Жанна Юріївна,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, доцент кафедри музичного мистецтва.

Захист відбудеться “14” червня 2017 р. о 14 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 13 травня 2017 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі реформування та розвитку освітніх систем у багатьох країнах світу, зокрема в Україні та Китаї, спостерігається тенденція щодо підготовки майбутніх учителів до подальшої фахової діяльності у полікультурному просторі, що складається з розмаїття багатьох етнічних культур. Потужні міграційні й глобалізаційні процеси обумовлюють необхідність спеціальної підготовки майбутніх учителів музики, спроможних працювати із учнями різних національностей, які є представниками різних народів і відповідно різних національних культур, що сповідують власні цінності, дотримуються різних етнокультурних традицій.

Проблема етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики, що забезпечується у процесі фахового навчання, дозволяє сучасній загальноосвітній школі уникати конфліктів на міжетнічному ґрунті, виховувати учнів на основі національної толерантності, зберігаючи й транслуючи, разом з тим, цінності власної етнічної культури. Основою підготовки такого вчителя музики є залучення до процесу фахового навчання етнокультурних традицій і цінностей, що є важливим фактором розвитку кожного суспільства. З огляду на вищезазначене, актуальність проблеми дослідження, що висвітлює методичні засади етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання постійно зростає.

Проблема формування етнокультурної підготовки майбутніх учителів зацікавила в останні роки багатьох дослідників, зокрема О.Батухтіну, Г.Воробей, Р.Дружененко, Т.Дяченко, Я.Журецького, Т.Зякун, В.Комісарова, О.Кузик, І.Лебідь, В.Мусієнко, Г.Філіпчука та ін. Традиції української етнокультури, а також української етнопедагогіки як її складової, проблеми формування національної ідентичності, самосвідомості досліджували Р.Абдираїмова, С.Борисова, Р.Берега, О.Гевко, О.Красовська, Л.Куненко, Н.Мещерякова, В.Ніколаєв, Р.Осипець, Л.Паламарчук, Ю.Руденко, Л.Северінова, Д.Тхоржевський, М.Чепіль, О.Хоружа та ін.); культурологічна підготовка майбутніх педагогів є предметом досліджень З.Донець, Н.Ємельянової, Л.Кондрацької, С.Крамської, Л.Настенко, Н.Сивачук та ін.; врахування регіональних особливостей етнокультури у виховному просторі досліджували Н.Кузан, Ю.Ледняк, В.Лисак та ін. Проблематика удосконалення фахового навчання майбутніх учителів музики представлена в працях Е.Абдулліна, Л.Арчажникової, А.Болгарського, Н.Ветлугіної, О.Єременко, А.Зайцевої, А.Козир, Л.Куненко, В.Орлова, О.Отіч, Г.Падалки, О.Пехоти, О.Олексюк, О.Рудницької, В.Федоришина, Г.Ципіна, О.Щолокової, Д.Юника та ін.

Попри кола розглянутих питань, проблема формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики, визначення методичних засад цього процесу ще не дістала належного наукового розв'язання. Недостатня

теоретична і методична розробленість даної проблеми зумовила вибір теми дисертаційного дослідження: *«Методичні засади етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування НПУ імені М.П. Драгоманова і є складовою теми «Зміст, форми і методи фахової підготовки вчителів музики». Тема дисертації затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 29.10. 2014 року).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати, експериментально перевірити та впровадити методичні засади формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики.

Об'єкт дослідження – процес фахового навчання майбутнього вчителя музики.

Предмет дослідження – методичні засади формування етнокультурної підготовленості майбутнього вчителя музики.

Відповідно до мети було визначено такі **завдання** дослідження:

- проаналізувати стан досліджуваної проблеми в методиці музичного навчання, психології, загальній теорії педагогіки та мистецтвознавстві;
- дослідити сутність та зміст етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики;
- визначити специфіку етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики, розробити принципи даного феномена;
- визначити компонентну структуру, критерії, показники та рівні сформованості етнокультурної підготовленості студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів;
- розробити педагогічні умови етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики, обґрунтувати методичні засади їх впровадження у практичну діяльність;
- розробити та експериментально перевірити ефективність поетапної методики формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики.

Методологічну основу дослідження складають загально-теоретичні та методологічні принципи наукового пізнання; концептуальні положення філософії, педагогіки, психології, музикознавства щодо проблематики етнокультурної підготовки вчителя музики зокрема, а також його загальної культурологічної, етнопедагогічної, психолого-педагогічної, вокально-хорової підготовки.

Теоретичну основу дослідження становлять положення наукових праць щодо: формування етнокультурної підготовленості майбутніх вчителів (О. Батухтін, Г.Воробей, Р.Дружененко, Т.Дяченко, Я.Журецький, Т.Зякун, В.Комісаров, О.Кузик, І.Лебідь, В.Мусієнко, Г.Філіпчук та ін); традицій української етнокультури, а також української етнопедагогіки як її складової,

проблеми формування національної ідентичності, самосвідомості (Р.Абдираїмова, С.Борисова, Р.Береза, О.Гевко, О.Красовська, Л.Куненко, Н.Мещерякова, В.Ніколаєв, Р.Осипець, Л.Паламарчук, Ю.Руденко, Л.Северінова, Д.Тхоржевський, М.Чепіль, О.Хоружа та ін.); культурологічної підготовки майбутніх педагогів (З.Донець, Н.Ємельянова, Л.Кондрацька, С.Крамська, Л.Настенко, Н.Сивачук та ін.); врахування регіональних особливостей етнокультури у виховному просторі (Н.Кузан, Ю.Ледняк, В.Лисак та ін.); проблематики удосконалення фахового навчання майбутніх учителів музики (Е.Абдулліна, Л.Арчажникова, А.Козир, Л.Куненко, О.Отіч, Г.Падалка, О.Пехота, О.Олексюк, О.Рудницька, В.Федоришини, Г.Ципін, О.Щолокова та ін.); дослідження проблем вокально-хорової підготовки (В.Антонюк, А.Болгарський, Н.Гребенюк, Л.Дмитрієв, В.Ємельянов, А.Козир, Л.Куненко, О.Менабені, Є.Проворова, Ма Ге Шунь, Сюй Дін Чжун, Цяо Лі, Ю.Юцевич, Ян Хун Нянь та ін.); сучасних вимог підготовки учителів на базі української народної педагогіки (В.Коротєєва, Ю.Руденко, М.Стельмахович, С.Стефанюк, Є.Сявавко, К.Ушинський та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань були використані наступні методи. *Теоретичні* методи: аналіз наукових джерел із досліджуваної проблеми, конкретизація сутності і властивостей етнокультурної підготовки, її системно-структурний аналіз; синтез структурних компонентів етнокультурної підготовленості у цілісну динамічну систему, абстрагування означених компонентів, узагальнення педагогічного досвіду в сфері вищої педагогічної освіти, порівняння отриманих експериментальних даних щодо рівнів сформованості етнокультурної підготовленості; класифікація та систематизація теоретичних даних і даних, отриманих в процесі дослідження. *Емпіричні*: вивчення наукових джерел з питань проблематики етнокультурної підготовки, педагогічне спостереження, бесіда, анкетування, діагностичне опитування, інтерв'ювання, тестування, психолого-експертна оцінка, самооцінка, самозвіт, тренінги, методи *математичної статистики*, що використовуються для діагностування рівнів сформованості етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики та експериментальної перевірки ефективності методичного забезпечення його формування.

Наукова новизна дослідження. Вперше:

- розроблено, теоретично обґрунтовано й упроваджено методичні засади формування етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процес фахового навчання;
- визначено специфіку та компонентну структуру етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики;
- розроблено критерії, показники та рівні сформованості етнокультурної підготовленості студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів;
- виявлено динаміку та послідовність етапів формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у процесі

фахового навчання.

Уточнено: сутність і зміст етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики; поняття «етнокультурна свідомість», «етнокультурне мислення», «етнокультурна діяльність», «етнокультурна компетентність», «етнокультурний тезаурус».

Подальшого розвитку дістали:

- особливості фахового навчання студентів у контексті цінностей та виховних ідеалів української етнокультури.

Теоретичне значення дослідження полягає у науковій розробці актуальної проблеми музичної педагогіки вищої школи, яка збагачує загальну концепцію розвитку фахового навчання вчителів музики за рахунок дослідження етнокультурного аспекту, розширює спектр теоретичних засад удосконалення фахового навчання студентів факультетів мистецтв, поглиблює наукові уявлення щодо педагогічного потенціалу методів і засобів української народної педагогіки, сприяє подальшому дослідженню процесу формування творчої особистості вчителя музики.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити: для оптимізації й оновлення змісту навчальних дисциплін з «Постановки голосу», «Хорового класу», «Народознавства та музичного фольклору України», «Методики музичного виховання» тощо, створення й уточнення типових і робочих навчальних програм, розроблення методичних рекомендацій з формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні положення, результати та висновки дослідження обговорювались на науково-методичних і науково-практичних конференціях, педагогічних нарадах. Міжнародних: «Педагогічних читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2014), «Сучасні аспекти проектування мистецької освіти» (Тайюань, Китай, 2013); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2015, 2017); «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2014); «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» (Херсон, 2016); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Час мистецької освіти: традиції і новаторство» (Харків, 2016); I Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності й майбутнього»; на засіданнях кафедри теорії і методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А.Авдієвського та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2014-2016).

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в навчально-виховний процес: факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1295 від 22.12. 2016 р.), факультету музичної і хореографічної освіти ДЗ

«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка №3066/17 від 23.12. 2016 р.), ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет (довідка № 68-16-59 від 30.12. 2016 р.).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю його вихідних положень, проведенням дослідно-експериментальної роботи з використанням комплексу методів, адекватних предмету, меті й завданням дослідження; якісною та кількісною обробкою даних; позитивною динамікою досліджуваного феномена за результатами формувального експерименту; репрезентативністю вибірки й обробки результатів дослідження з використанням методів статистики.

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертації відображено в 7 одноосібних публікаціях, 5 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається: зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (235 найменувань, з них 9 – іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить: 236 сторінок, з них 179 - основного тексту. Робота містить 10 таблиць, 5 рисунків, що разом з додатками становить 34 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено науково-понятійний апарат, охарактеризовано методи педагогічного пошуку, розкрито наукову новизну, практичну значущість дослідження, висвітлено напрями впровадження і апробації одержаних результатів експериментальної роботи.

У **першому розділі** дисертації - *«Теоретичні основи етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання»* - з метою аналізу сутності, специфіки етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики було розглянуто комплекс засадничих понять дослідження, таких як: «етнокультура», «етнос», «етнопедагогічна культура», «цінності», «система цінностей» у філософському, педагогічному, музикознавчому аспектах.

Розгляд семантичного, аксіологічного, діяльнісного аспектів означеного термінологічного ряду дозволив стверджувати, що феномен етнокультури охоплює ідентичність, ментальність певного народу із конкретними соціо-психічними складниками, що забезпечує дотримання власних, відмінних від інших етносів, ціннісних установок, характеризується також відповідним етномисленням та етносвідомістю. Проведена систематизація й підпорядкування понять «культура», «етнокультура» та «етнопедагогічна культура», що дозволяє визначити, що етнокультура є одним з багатьох різновидів, сегментів феномена загальної культури. У той

же час, етнопедагогічна культура є одним з сегментів етнокультури. Об'єднуючим чинником щодо змісту цих понять є опора на цінності: для поняття «культура» у цілому – на загальнолюдські цінності, для поняття «етнокультура» - на цінності етносів, для поняття «етнопедагогічна культура» – на цінності народної педагогіки певного етносу. З огляду на вищезазначене, цінності, методи й засоби народної педагогіки, що є стрижнем етнопедагогічної культури, складають основу також і етнічної культури й можуть бути використані під час формування етнокультурної підготовленості майбутнього вчителя музики. Встановлено, що саме ціннісний базис, складаючи основу етнокультури народу, закладає перспективу її безперервного розвитку. Духовна складова етнокультури, у свою чергу містить: народний світогляд, національну психологію і самоусвідомлення, що забезпечують національне мислення, соціопсихічні складники національного характеру, народну мораль, етику, естетику тощо. Засвоєння особистістю цінностей етнокультури, трансформація означених цінностей у переконання та погляди, їх подальша трансляція відбуваються саме за допомогою окреслених вище елементів духовності.

З огляду на вищезазначене, засвоєння майбутніми вчителями музики цінностей етнокультури, трансформація означених цінностей у їх свідомості на погляди і переконання, що складає основу етнокультурної підготовки, має відбуватися, на нашу думку, в етнопедагогічному аспекті, оскільки, по-перше, етнопедагогічна культура є важливою складовою етнокультури, по-друге, саме етнопедагогічний аспект забезпечує зв'язок між етнокультурною й педагогічною діяльністю. Таким чином, набуття майбутнім учителем музики цінностей етнокультури у процесі фахового навчання спрямовують його особистість на реалізацію у подальшій фаховій діяльності виховного ідеалу народної педагогіки, що є одним із найважливіших результатів етнокультурної підготовки. Саме формування підростаючого покоління відповідно до виховного ідеалу народної педагогіки і забезпечує спрямованість етнокультурної підготовки загалом і складає домінуючу цінність-мету у системі цінностей народної педагогіки зокрема.

Аналіз науково-теоретичних основ етнокультурної підготовки студентів вищих музично-педагогічних закладів (праці Л.Карпушина, О.Комаровської, Л.Куненко, А.Лесневської, Л.Маєвської, К.Строкова, З.Урусова, О.Хоружої, М.Якунчева та ін.) дозволив встановити залежність рівня етнокультурної підготовленості майбутнього вчителя музики від спрямованості й змісту фахового навчання. Констатовано, що формування етнокультурної підготовленості студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів має стати одним з пріоритетних напрямків фахового навчання. З метою забезпечення ефективної етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики процес їх фахового навчання має бути спеціально організованим з урахуванням національних традицій, характерних особливостей ментальності студентів, що стимулюватиме пізнавальний інтерес студентства до вітчизняної історії, духовних цінностей свого народу, а

також до культури та історії інших народів.

Основними підходами до етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання нами визначено: *системний, аксіологічний, особистісно-орієнтований, рефлексивний, компетентнісний та діяльнісно-творчий*. Застосування вищезазначених підходів дозволило окреслити етнокультурну підготовленість студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів як один із сегментів більш великої системи – системи фахової навченості (поряд із диригентсько-хоровою, музично-теоретичною, інструментальною, психолого-педагогічною та іншими видами підготовки майбутніх учителів музики) та розглядати її зміст як цілісну систему структурних компонентів і відповідних функцій.

Значення етнокультурної підготовки полягає у залученні до формування етнокультурного базису особистості майбутнього фахівця-музиканта, на ґрунті якого виокремлюється яскрава індивідуальність кожної з етнічних культур, що особливо своєрідно проявляється у гармонійному полілозі з іншими етнічними культурами. Вивчення зразків музичного фольклору як українського, який є провідним під час фахового навчання у вищих музично-педагогічних навчальних закладах України, так і музичного фольклору інших народів, забезпечує розв'язання важливих завдань етнокультурної підготовки зокрема й фахового навчання загалом. Дослідження науково-творчого доробку з методики українського музичного навчання й виховання національних корифеїв М.Леонтовича, Я.Степового, К.Стеценка та ін., дозволило конкретизувати своєрідні засадничі традиції означеної методики, а саме: пріоритетне використання в якості музичного матеріалу народної пісенності різних родів і жанрів; створення вокальних вправ для дітей на базі елементів українського музичного фольклору; використання безнотної народнопісенної манери хорового та сольного співу під час розучування вокальних вправ, пісень тощо.

Отже, сутність етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики полягає у засвоєнні розгалуженого комплексу традицій музичного навчання та виховання, власного етносу і обізнаності щодо відповідних ключових традицій інших народів для формування етнокультурної особистості студента із самоусвідомленням щодо її приналежності до свого народу, розвиненою особистісною етнокультурою, здатності до трансмісії і яскравого представлення національної музичної культури у багатокультурному середовищі. Педагогічний потенціал етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики будується на розширенні змісту окремих етнокультурних, етнопедагогічних елементів фахового навчання, введення у його зміст нових навчальних курсів етнокультурного змісту, а також підсилення значення запланованих на сьогоднішній день нормативних і варіативних навчальних дисциплін. Причому, варіативні навчальні дисципліни доцільно пов'язувати із етнокультурним життям конкретного регіону країни, а нормативні – із етнокультурним життям країни й народу в цілому.

Авторське уточнення визначення етнокультурної підготовки

майбутнього вчителя музики полягає в розгляді його як одного з *важливих сегментів фахового навчання, що передбачає спрямованість на формування у студентів патріотизму, активної громадянської позиції, етнічної самоідентифікації у поєднанні із етнічною толерантністю, готовністю до полікультурної комунікації в багатонаціональному середовищі.* Етнокультурна підготовка майбутнього вчителя музики базується на засвоєнні системи цінностей етнокультури у цілому, а також національної музичної культури, музичної етнопедagogіки, трансформованих у свідомості в погляди та переконання, а також на сукупності набутих знань, умінь і навичок, умінні вільно володіти ними та застосовувати у подальшій фаховій діяльності, що обумовлює сформованість етнокультурної компетентності.

У другому розділі дисертації - *«Дослідження структури та рівнів сформованості етнокультурної підготовленості майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання»* - було визначено компонентні складові у контексті визначених підходів, проведено діагностування рівнів сформованості етнокультурної підготовленості студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів, а також надано цим рівням якісні характеристики.

Окреслення сутності етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики вимагало узагальнення комплексу відповідних принципів, до яких доцільно віднести наступні: принцип культуровідповідності (Ф.В.А.Дістервег, О.Духнович, Г.Сковорода, Федькович, Т.Шевченко та ін.); принцип народності (Я.Коменський, В.Сухомлинський, К.Ушинський та ін.); принцип культуротворчості (Є.Бондаревська, Я.Кузьмів, А.Лесневська та ін.); принцип полілога різних етнічних культур; принцип взаємозв'язку освітнього середовища із етнокультурним середовищем.

Теоретико-методичні засади етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики дозволили визначити структуру означеного феномена у складі: ціннісно-спрямувального, когнітивно-операційного та фахово-діяльнісного компонентів.

Ціннісно-спрямувальний компонент забезпечує мотиваційну спрямованість студентів на пізнання цінностей культури власного етносу, інших культур шляхом педагогічного стимулювання позитивного емоційного супроводження, індивідуалізації процесу етнокультурної підготовки, а також забезпечує формування етнокультурної свідомості на базі збагачення культурно-ментального досвіду.

Когнітивно-операційний компонент охоплює формування етнокультурного мислення, що сприяє: активізації пізнавальних процесів на базі відпрацювання механізму мисленневих операцій, оскільки етнокультурне мислення володіє усіма функціями, зокрема функцією розуміння, а також формами (поняття, судження, умовивід) мислення особистості; формування етнокультурної компетентності на основі засвоєння системи цінностей етнічної культури; осмислення педагогічного потенціалу методів і засобів народної педагогіки загалом і етномузичної

педагогіки зокрема у розв'язанні проблемних ситуацій навчально-виховного процесу.

Фахово-діяльнісний компонент передбачає творчу й динамічну етнокультурну роботу вчителя музики, що спрямована на транслявання від попередніх поколінь до підростаючого покоління набутих рідним етносом, а також іншими народами культурних надбань та досвіду, створення спеціальних умов для формування в учнів музичної культури, художньо-естетичних потреб та смаків, для творчого особистісного розвитку на ґрунті системи етнокультурних цінностей та у відповідності до виховного ідеалу народної педагогіки. Інструментарієм для етнокультурної діяльності вчителя музики слугує комплекс методів та засобів народної педагогіки і поєднанні із методами та засобами мистецького навчання, мотивації мистецького навчання, інноваційними технологіями тощо.

Критерієм ціннісно-спрямувального компонента визначено *міру усвідомленості студентів щодо значення етнокультурної підготовки для фахового становлення майбутнього вчителя музики*; показники: наявність інтересу до опрацювання й виконання різних жанрів музичного фольклору та національного вокального мистецтва; вияв готовності до засвоєння етнокультурних цінностей, сконцентрованих у музичному фольклорі та національному вокальному мистецтві.

Критерієм когнітивно-операційного компонента визначено *ступінь теоретичної обізнаності щодо етнокультурних цінностей на основі відпрацювання мисленнєвих операцій*; показники: наявність комплексу етнокультурних понять; вияв етно-інтонаційного фонду зразків музичного фольклору та національного вокального мистецтва.

Критерієм фахово-діялісного компонента визначено *міру результативності щодо розв'язання етнокультурних задач фахового навчання*; показники: вияв умінь жанрово-стильової імпровізації на основі вокальних фольклорних зразків; наявність умінь інтерпретаційного опрацювання різних жанрів музичного фольклору та національного вокального мистецтва.

Аналіз результатів діагностування рівнів сформованості етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання на етапі констатації дав змогу виявити наступне:

- проведена діагностика ставлення викладачів і студентів музично-педагогічних ВНЗ, учителів музики до проблеми етнокультурної підготовки фахівців-музикантів дозволила встановити, що означена проблема є перспективною, актуальною, такою, що розвиває творчий і загальнокультурний потенціал особистості, оскільки узагальнена кількість позитивних відповідей склала 60,05%; проведене діагностування засвідчило також, що переважна більшість респондентів з числа студентів вважає недостатньою кількість годин, передбачених навчальними планом для таких навчальних дисциплін, як «Хоровий клас», «Вітчизняна та всесвітня історія музики», «Народознавство і музичний фольклор України» «Методика

музичного виховання»;

- проведена поточна діагностика дозволила здійснити узагальнення отриманих результатів щодо сформованості ціннісно-спрямувального, когнітивно-операційного і фахово-діяльнісного компонентів етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання; було розподілено респондентів згідно трьох рівнів сформованості етнокультурної підготовленості – високого, середнього і низького – на етапі констатації, причому констатовано переважання низького й середнього рівнів;

- проведена підсумкова діагностика щодо загального рівня сформованості етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики за результатами констатувального експерименту дозволила встановити, що на високому рівні знаходиться 17,10 % респондентів, на середньому рівні – 38,16 % респондентів, на низькому рівні – 44,74 % респондентів, що також засвідчило переважання низького й середнього рівнів.

Розроблено педагогічні умови етнокультурної підготовки студентів, до яких належать: *методичне забезпечення сформованості вектору етнокультурної спрямованості мисленнєвого процесу студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів на базі перманентного розширення кола етнокультурних (пізнавальних та художньо-естетичних) потреб та інтересів; етнокультуризація процесу фахового навчання майбутніх учителів музики (шляхом розширення змісту навчальних дисциплін за рахунок включення етнокультурного та етнопедагогічного елементів у навчальні курси); створення етнокультурного освітнього середовища на базі міжпредметної інтеграції навчальних дисциплін, що входять до складу фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.*

Методична модель етнокультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахового навчання включає: мету дослідження, наукові підходи (системний, аксіологічний, особистісно-орієнтаційний, компетентнісний, рефлексивний, діялісно-творчий); основні функції (світоглядну, ціннісну, комунікативну, діагностичну, прогностичну); принципи (культуровідповідності; народності; культуротворчості; полілога різних етнічних культур; взаємозв'язку освітнього середовища із етнокультурним середовищем); структуру означеного феномена (ціннісно-спрямувальний, компетентнісно-операційний, фахово-діялісний компоненти); педагогічні умови (методичне забезпечення сформованості вектору етнокультурної спрямованості мисленнєвого процесу студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів на базі перманентного розширення кола етнокультурних (пізнавальних та художньо-естетичних) потреб та інтересів; етнокультуризація процесу фахового навчання майбутніх учителів музики (шляхом розширення змісту навчальних дисциплін за рахунок включення етнокультурного та етнопедагогічного елементів у навчальні курси); створення етнокультурного освітнього середовища на базі

міжпредметної інтеграції навчальних дисциплін, що входять до складу фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів); методи і прийоми етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання; етапи: інтенціонально-мотиваційний, компетентнісно-поглиблений, рефлексивно-творчий. Очікуваним результатом визначено сформованість етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання.

Обґрунтовано і визначено методичні засади етнокультурної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у якості наступних теоретичних положень: *варіативне застосування етномузичних засобів мистецького навчання, методів мотивації мистецького навчання і методів розвитку креативності мислення як інструментарію ефективної етнокультурної підготовки у процесі фахового навчання; запровадження системи контролю етнопедагогічних, етнологічних, етномузичних знань і умінь майбутніх учителів музики в якості сукупності відповідних методів, що забезпечує всебічність і вірогідність перевірки рівня етнокультурної підготовки на різних етапах процесу фахового навчання; організація процесу фахового навчання на основі залучення інноваційних технологій.*

У третьому розділі дисертації - *«Поетапна методика формування етнокультурної підготовленості майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання»* - здійснено наукове узагальнення методичних засад етнокультурної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у якості наступних теоретичних положень: варіативне застосування етномузичних засобів мистецького навчання, методів мотивації мистецького навчання і методів розвитку креативності мислення як інструментарію ефективної етнокультурної підготовки у процесі фахового навчання; запровадження системи контролю етнопедагогічних, етнологічних, етномузичних знань і умінь майбутніх учителів музики в якості сукупності відповідних методів, що забезпечує всебічність і вірогідність перевірки рівня етнокультурної підготовки на різних етапах процесу фахового навчання; організація процесу фахового навчання на основі залучення інноваційних технологій.

Формувальний експеримент проводився з урахуванням системного підходу, який окреслює етнокультурну підготовленість майбутніх учителів музики як цілісну складну систем структурних компонентів, що обумовлює поетапність її формування. Таким чином, для формування кожного із структурних компонентів було передбачено окремий етап. Перебіг формувального експерименту включав проведення таких заходів: окреслення змісту кожного з етапів щодо формування структурних компонентів етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання; визначення сукупності методів для на кожного з етапів формування структурних компонентів етнокультурної підготовленості, а також упровадження означених методів; безпосереднє застосування розробленого методичного забезпечення щодо формування етнокультурної

підготовленості майбутніх учителів музики для експериментальної перевірки його ефективності; аналіз, опрацювання та узагальнення отриманих у процесі формування експерименту статистичних даних щодо сформованості структурних компонентів етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики на основі застосування методів математичної статистики; аналіз динаміки сформованості етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у цілому та результатів формування експерименту шляхом порівняння отриманих результатів контрольних зрізів у контрольній та експериментальній групах.

Поетапне формування етнокультурної підготовленості студентів як цілісної динамічної системи відбувалось відповідно до послідовності перебігу процесу фахового навчання майбутніх учителів музики. Оскільки, згідно до системного підходу, зміст етнокультурної підготовленості являє собою цілісну систему структурних компонентів, то визначення етапів її формування обумовлено послідовністю формування означених компонентів.

Формування ціннісно-спрямовального компонента було здійснено на першому етапі. Саме цей етап було відведено нами для формування у студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів етнокультурної свідомості на базі педагогічного стимулювання вектору їх мотиваційної спрямованості на оволодіння цінностями етнокультури, усвідомлене використання методів і засобів народної педагогіки у практичній фаховій діяльності, цілеспрямоване вивчення краєзнавства, рідної історії, вивчення й засвоєння зразків музичного фольклору й національного музичного мистецтва. Тобто, зміст I етапу передбачає розвиток етнокультурної інтенціональності майбутніх учителів музики шляхом формування відповідних інтересів, художньо-естетичних потреб, готовності до етнокультурної діяльності тощо. З огляду на вищезазначене доцільно визначити перший етап формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики як **інтенціонально-мотиваційний**.

Формування когнітивно-операційного компонента було здійснено на другому етапі. Саме цей етап було відведено нами для формування у студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів етнокультурного мислення на базі педагогічного стимулювання пізнавальних процесів шляхом відпрацювання механізму мисленнєвих операцій, формування етнокультурної компетентності на основі засвоєння системи цінностей етнічної культури (як духовної, так і матеріальної), а також осмислення педагогічного потенціалу методів і засобів народної педагогіки загалом і етномузичної педагогіки зокрема у розв'язанні проблемних ситуацій навчально-виховного процесу. Оскільки результатом формування когнітивно-операційного компоненту є набуття студентами етнокультурної компетентності, що складає зміст другого етапу, то цей етап доцільно визначити як **компетентнісно-поглиблюючий**.

Формування фахово-діяльнісного компонента відбувалось на третьому етапі. Зміст цього етапу передбачає формування в майбутніх учителів музики

умінь та навичок творчої етнокультурної діяльності, спрямованої на транслявання від попередніх поколінь до підростаючого покоління набутих рідним етносом, а також іншими народами культурних надбань та досвіду, на створення спеціальних умов для формування в учнів загальноосвітньої школи музичної культури, художньо-естетичних потреб та смаків, для власного творчого особистісного розвитку на ґрунті системи етнокультурних цінностей та у відповідності до виховного ідеалу народної педагогіки. Оскільки формування умінь та навичок творчої етнокультурної діяльності (імпровізаційних та художньо-інтерпретаційних) вимагає рефлексивного осмислення результатів означеної діяльності, власного творчого потенціалу, то третій етап формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики доцільно визначити як **рефлексивно-творчий**.

Інструментарієм для етнокультурної діяльності вчителя музики слугував комплекс методів та засобів народної педагогіки і поєднанні із методами та засобами мистецького навчання, мотивації мистецького навчання, інноваційними технологіями тощо.

Метою *інтенціонально-мотиваційного етапу* є утворення вектору етнокультурної цілеспрямованості свідомості студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів на основі осмислення ролі етнокультурної підготовки для фахового становлення майбутнього вчителя музики, розуміння значення особистісного досвіду етнокультурної діяльності для здобуття високого ступеню кваліфікованості.

Утворення означеної цілеспрямованості відбувалось шляхом педагогічного стимулювання позитивного емоційного супроводження щодо ознайомлення студентів із системою цінностей української етнокультури, зокрема, української народної педагогіки з її дієвими методами і засобами; шляхом педагогічного впливу на розвиток художньо-естетичних потреб та інтересів щодо опрацювання й виконання різних жанрів музичного фольклору та національного вокального мистецтва, що концентрують означені цінності; шляхом підтримання означених інтересів і потреб у студентства на постійній основі.

Оскільки критерієм сформованості ціннісно-спрямувального компонента етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики було визначено міру їх усвідомленості щодо значення етнокультурної підготовки для фахового становлення майбутнього вчителя музики, то на інтенціонально-мотиваційному етапі було використано метод роз'яснення значущості етнокультурної підготовки для здобуття високого рівня фахової кваліфікованості. Саме шляхом роз'яснення цілей етнокультурної підготовки було доведено необхідність засвоєння системи цінностей української етнокультури для підвищення власного IQ, значення вивчення музичного фольклору й національного музичного мистецтва для підвищення рівня вокально-хорових умінь і навичок та фахового навчання у цілому, активізації мислення тощо.

На другому компетентнісно-поглиблюючому етапі відбувалось формування когнітивно-операційного компонента етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики на базі застосування комплексу методів, що включає: сукупність теоретичних методів, тотожних мисленнєвим операціям (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація тощо); образно-демонстраційні методи (демонстрація музичних творів, художня ілюстрація словесних пояснень, музичний колоквиум, музична вікторина); групу вербальних методів (бесіда, розповідь, поточний коментар тощо); групу емпіричних методів (анкетування, тестування, діагностичні завдання); бінарні методи, утворені на основі парного використання вищенаведених методів; інтерактивний метод «Студент в ролі модератора наукових дебатів під час науково-практичної конференції».

Метою компетентнісно-поглиблюючого етапу є оволодіння студентами вищих музично-педагогічних навчальних закладів глибокими та системними знаннями у сфері системи етнокультурних цінностей українського народу у контексті надбань духовної та матеріальної культури, методів, засобів, прийомів і виховних ідеалів народної педагогіки, а також уміння застосовувати означені знання у процесі фахової діяльності вчителя музики – тобто набуття етнокультурної компетентності. Психологічну основу формування етнокультурної компетентності на цьому етапі формувального експерименту склав розвиток етнокультурного мислення майбутніх учителів музики, який передбачав стимулювання пізнавальних процесів шляхом відпрацювання механізму мисленнєвих операцій, утворення комплексного етнокультурного тезаурусу в якості комплексу відповідних понять та етноінтонаційного фонду зразків музичного фольклору та національного вокального мистецтва.

На третьому – рефлексивно-творчому етапі – відбувалось формування фахово-діяльнісного компонента (критерій – міра результативності щодо розв'язання етнокультурних задач фахового навчання). Метою рефлексивно-творчого етапу є формування в майбутніх учителів музики практичних умінь та навичок творчої етнокультурної діяльності щодо самостійного, оригінального інтерпретаційного опрацювання музичних творів, а також здатності до створення власних музичних зразків, авторських обробок та аранжувань народної пісенності на основі рефлексивного осмислення результатів означеної діяльності, а також власного творчого потенціалу.

На рефлексивно-творчому етапі було застосовано наступний комплекс методів, що включав: сукупність методів імпровізаційного опрацювання музичних зразків; образно-демонстраційні методи (демонстрація музичних творів, художня ілюстрація словесних пояснень, музичний колоквиум, музична вікторина); групу вербальних методів (бесіда, розповідь, поточний коментар тощо); групу емпіричних методів (анкетування, тестування, діагностичні завдання); бінарні методи, утворені на основі парного використання вищенаведених методів; метод порівняння різних

інтерпретацій; метод структурного аналізу форми музичного твору; метод аналізу засобів музичної виразності музичного твору; метод аналізу етнокультурного потенціалу музичного твору.

Динаміку рівнів сформованості етнокультурної підготовленості студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у контрольних та експериментальних групах за результатами формувального експерименту подано у діаграмі на рис. 1.

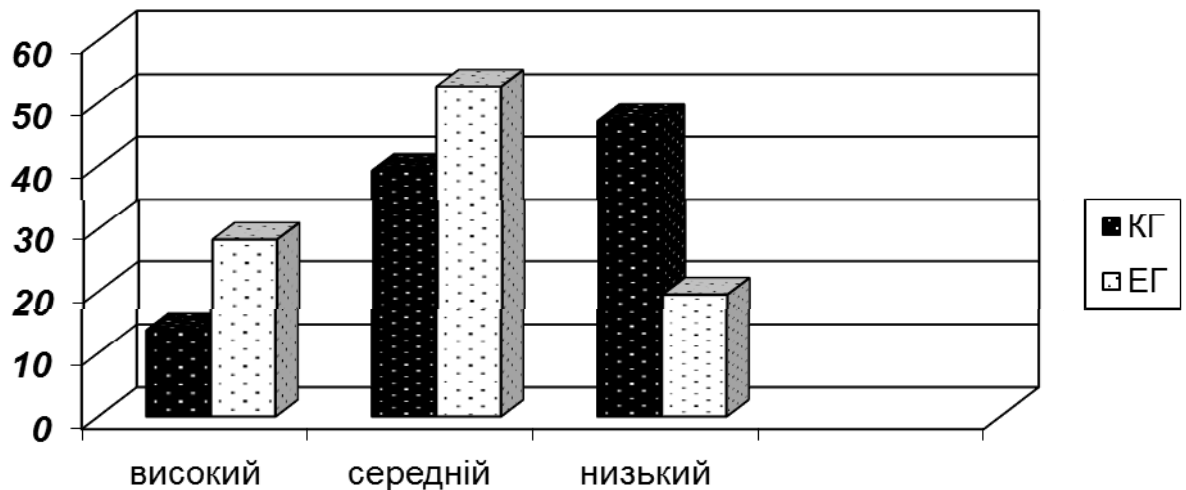

Рис. 1. Рівні сформованості етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики за результатами формувального експерименту

Ефективність розробленого методичного забезпечення підтверджено результатами формувального експерименту. Кількість студентів, що знаходяться на високому рівні сформованості етнокультурної підготовленості зросла на 14,35 % (з 13,72% до 28,07%). Кількість студентів, що знаходяться на середньому рівні сформованості етнокультурної підготовленості зросла на 13,42 % (з 39,22% до 52,64%). Кількість студентів, що знаходяться на низькому рівні сформованості етнокультурної підготовленості знизилась на 27,76 % (з 47,06% до 19,3%). Отже, отримані результати підтверджують ефективність методичних засад етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання та доцільність їх подальшої екстраполяції. Методичне забезпечення розраховано безпосередньо на процес фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, не потребує збільшення аудиторних годин, але, у той же час, спрямоване на активізацію самостійної роботи. Методика забезпечує мотиваційну спрямованість особистості майбутнього вчителя музики на комплексне набуття етнокультурної підготовленості шляхом послідовного формування етнокультурної свідомості, етнокультурного мислення і здатності щодо провадження ефективної етнокультурної діяльності.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики, методологічно обґрунтовано і сформульовано визначення цього поняття, з'ясовано його сутність, специфіку і властивості, розроблено, апробовано та експериментально перевірено поетапну методику ефективного формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики згідно визначених методичних засад. Відповідно до поставлених і вирішених завдань зроблено висновки.

1. Аналіз семантичного, аксіологічного, діяльнісного аспектів етнопедагогічного навчання майбутніх учителів дозволив стверджувати, що феномен етнокультури охоплює ідентичність, ментальність певного народу із конкретними соціо-психічними складниками, що забезпечує дотримання власних, відмінних від інших етносів, ціннісних установок, характеризується також відповідним етномисленням та етносвідомістю. Саме ціннісний базис, складаючи основу етнокультури народу, закладає перспективу її безперервного розвитку. Набуття майбутнім учителем музики цінностей етнокультури в процесі фахового навчання спрямовують його особистість на реалізацію у подальшій фаховій діяльності виховного ідеалу народної педагогіки, що є одним із найважливіших результатів етнокультурної підготовки.

2. Застосування системного, аксіологічного, особистісно-орієнтованого, компетентнісного, рефлексивного та діяльнісного підходів дозволили визначити сутність та зміст етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики. Сутність її полягає у засвоєнні розгалуженого комплексу традицій музичного навчання та виховання власного етносу і обізнаності щодо відповідних ключових традицій інших народів для формування етнокультурної особистості студента із самоусвідомленням щодо її приналежності до свого народу, розвиненою особистісною етнокультурою, здатності до трансмісії та яскравого представлення національної музичної культури у багатокультурному середовищі.

3. Специфіка етнокультурної підготовки полягає в забезпеченні у процесі фахового навчання вектору цілеспрямованості на виховання свідомих представників, носіїв, творців і просвітників рідної культури шляхом систематичного й послідовного застосування педагогічного інструментарію музичної етнопедагогіки. Специфіка етнокультурної підготовки полягає також у забезпеченні в процесі фахового навчання етнокультурного базису, що ґрунтується на сформованих у майбутнього вчителя музики елементах духовності власного етносу, які обумовлюють такі пріоритети у подальшій фаховій діяльності, як сприятлива позитивна атмосфера взаємоповаги, дружнього співробітництва у поліетнічних та полікультурних педагогічних та учнівських колективах сучасних загальноосвітніх шкіл. Окреслення сутності етнокультурної підготовки

майбутніх учителів музики вимагало узагальнення комплексу відповідних принципів, до яких доцільно віднести наступні: культуровідповідності; народності; культуротворчості; полілога різних етнічних культур; взаємозв'язку освітнього середовища із етнокультурним середовищем. Створено авторське уточнення визначення етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики як одного з важливих сегментів фахового навчання, що передбачає спрямованість на формування у студентів патріотизму, активної громадянської позиції, етнічної самоідентифікації у поєднанні із етнічною толерантністю, готовністю до полікультурної комунікації у багатонаціональному середовищі.

4. Дослідження змісту етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання дозволило окреслити її як цілісну складну систему компонентних складових: ціннісно-спрямувального, когнітивно-операційного, фахово-діяльнісного. У процесі дослідження компонентної структури етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики визначено критерії і показники сформованості (згідно компонентних складових): критерієм ціннісно-спрямувального компонента визначено міру усвідомленості студентів щодо значення етнокультурної підготовки для фахового становлення майбутнього вчителя музики; критерієм когнітивно-операційного компонента визначено ступінь теоретичної обізнаності щодо етнокультурних цінностей на основі відпрацювання мисленнєвих операцій; критерієм фахово-діяльнісного компонента визначено міру результативності щодо розв'язання етнокультурних задач фахового навчання та їх показники.

5. Педагогічними умовами етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики визначено: методичне забезпечення сформованості вектору етнокультурної спрямованості мисленнєвого процесу студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів на базі перманентного розширення кола етнокультурних (пізнавальних та художньо-естетичних) потреб та інтересів; етнокультуризація процесу фахового навчання майбутніх учителів музики (шляхом розширення змісту навчальних дисциплін за рахунок включення етнокультурного та етнопедагогічного елементів у навчальні курси); створення етнокультурного освітнього середовища на базі міжпредметної інтеграції навчальних дисциплін, що входять до складу фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

6. Обґрунтовано і визначено методичні засади етнокультурної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у якості наступних теоретичних положень: варіативне застосування етномузичних засобів мистецького навчання, методів мотивації мистецького навчання і методів розвитку креативності мислення як інструментарію ефективної етнокультурної підготовки у процесі фахового навчання; запровадження системи контролю етнопедагогічних, етнологічних, етномузичних знань і умінь майбутніх учителів музики в якості сукупності відповідних методів, що забезпечує всебічність і вірогідність перевірки рівня етнокультурної підготовки на різних етапах процесу фахового навчання;

організація процесу фахового навчання на основі залучення інноваційних технологій.

7. Аналіз результатів діагностування рівнів сформованості етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання на етапі констатації дав змогу констатувати перевагу низького й середнього рівнів. Розроблено, впроваджено та експериментально перевірено поетапну методику формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики відповідно до її компонентної структури. Проведення формувального експерименту згідно інтенціонально-мотиваційного, компетентнісно-поглиблюючого та рефлексивно-творчого етапів дозволило здійснити експериментальну перевірку методичних засад на основі застосування спеціальних форм і методів експериментальної роботи. Порівняльний аналіз отриманих результатів у студентів контрольних та експериментальних груп засвідчив позитивну динаміку формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики. Ефективність розробленого методичного забезпечення підтверджено результатами формувального експерименту. Отримані нами в результаті здійснення порівняльного аналізу статистичні дані підтверджують не лише ефективність методичних засад етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання, але й доцільність екстраполяції як методичного забезпечення у цілому, так і окремих його елементів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Сюй Цзяюй. Формування гуманістичних пріоритетів майбутніх учителів музики України і Китаю на основі ключових культурних концепцій /Сюй Цзяюй //Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П.Драгоманова. - Серія № 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – Вип. 17 (22). – С. 72-76.

2. Сюй Цзяюй. Творчо-компетентнісний підхід до етнокультурної підготовки майбутнього вчителя музики /Сюй Цзяюй //Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П.Драгоманова. - Серія № 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2016. – Вип. 21 (26). – С. 71-74.

3. Сюй Цзяюй. Зміст і значення етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання /Сюй Цзяюй. //Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць [за заг. ред. проф. В.І.Сипченка. – Вип. 3 (LXXVII). – Харків: ТОВ «Вид-во НТМТ», 2016. – С. 44-51.

4. Сюй Цзяюй. Сутність етнокультурної підготовки студентів факультетів мистецтв до продуктивної роботи з школярами /Сюй Цзяюй. //Наукові записки. КДПУ імені Володимира Винниченка: зб. наук. праць [за

ред. В.Черкасов, В.Радул, Н.Савченко та ін. – Серія «Педагогічні науки». – Кропивницький: РВВ КДПУ: МНУ імені В. Винниченка, 2017. – Вип. 155. – С. 205-208.

5. Сюй Цзяюй. Проектно-діяльнісний етап формування етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики /Сюй Цзяюй //Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти: Збірник наукових праць [за заг. ред. проф. С.О.Омельченка; відп. Ред. проф. Л.Г. Гаврилова. – Вип. 5 (у 2 частинах). – Ч. II. – Слов'янськ: «Вид-во ДВНЗ ДДПУ», 2017. – С. 32-39.

6. Сюй Цзяюй. Этнокультурные параллели обучения студентов Китая как основа эффективности их музыкального образования. /Сюй Цзяюй. //Методичка пракса: часопис за наставу и ученье [гл. уредник доц. др. Зорица Цветановић. – Број 3. – Београд: Учительски факултет у Вранью и «Школска книга» ДОО у Београду, 2016. – С. 483-490.

7. Сюй Цзяюй. Педагогічні умови формування етнокультурної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів /Сюй Цзяюй. //Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін: зб. матеріалів всеукр. науково-практ. конф. – Херсон: ХДУ, 2016. – С. 215-219.

АНОТАЦІЇ

Сюй Цзяюй. Методичні засади етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання /Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2017.

У дисертації досліджується проблема етнокультурної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у процесі фахового навчання. Методологічно обґрунтовано і сформульовано визначення цього поняття, з'ясовано його сутність, специфіку і властивості, розроблено, апробовано та експериментально перевірено поетапну методику ефективного формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики згідно визначених методичних засад. Розроблена поетапна методика включає перебіг інтенціонально-мотиваційного, компетентнісно-поглиблюючого та рефлексивно-творчого етапів, що дозволило здійснити експериментальну перевірку методичних засад етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики на основі застосування спеціальних форм і методів експериментальної роботи. Узагальнення результатів упровадження експериментальної методики в практику мистецьких вищих навчальних закладів дозволило визначити педагогічні умови формування етнокультурної підготовленості майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання.

Практичним результатом впровадження розробленої та апробованої моделі етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання є позитивна динаміка зростання всіх структурних компонентів досліджуваного педагогічного явища, що дає підстави визначити доцільність та перспективність її застосування для підвищення ефективності етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у системі вищої музично-педагогічної освіти.

Ключові слова: майбутній вчитель музики, етнокультурна підготовка, компонентна структура, модель, поетапна методика, фахове навчання.

Сюй Цзяюй. Методические основы этнокультурной подготовки будущих учителей музыки в процессе профессионального обучения. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 - теория и методика музыкального обучения /Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. - Киев, 2017.

В диссертации исследуется проблема этнокультурной подготовки студентов факультетов искусств педагогических университетов в процессе профессионального обучения. Методологически обоснованно и сформулировано определение этого понятия, установлено его сущность, специфику и свойства, разработано, апробировано и экспериментально проверено поэтапную методику эффективного формирования этнокультурной подготовленности будущих учителей музыки согласно определенных методических основ. Разработанная поэтапная методика включает интенционально-мотивационный, компетентно-углубленный и рефлексивно-творческий этапы, что позволило осуществить экспериментальную проверку методических основ этнокультурной подготовленности будущих учителей музыки на основе применения специальных форм и методов экспериментальной работы. Обобщение результатов внедрения экспериментальной методики в практику художественных высших учебных заведений позволило определить педагогические условия формирования этнокультурной подготовленности будущих учителей музыки в процессе профессионального обучения.

Практическим результатом внедрения разработанной и апробированной модели этнокультурной подготовки будущих учителей музыки в процессе профессионального обучения является положительная динамика роста всех структурных компонентов исследуемого педагогического явления, что позволяет определить целесообразность и перспективность ее применения для повышения эффективности этнокультурной подготовки будущих учителей музыки в системе высшего музыкально-педагогического образования.

Ключевые слова: будущий учитель музыки, этнокультурная подготовка, компонентная структура, модель, поэтапная методика, профессиональное обучение.

Xu Tszayuy. Methodical bases of ethnocultural training of future music teachers in the process of professional training. - Manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences in specialty 13.00.02 - theory and methodology of musical training / Dragomanov National Pedagogical University. - Kiev, 2017.

In the dissertation the problem of ethno-cultural preparation of students of faculties of arts of pedagogical universities in the process of vocational training is investigated. The definition of this concept was formulated methodologically and substantiated, its essence, specificity and properties were established, a step-by-step method of effective formation of ethno-cultural preparedness of future music teachers was developed, tested and experimentally tested according to certain methodological principles. The developed step-by-step methodology includes intentional-motivational, competently-deepened and reflexive-creative stages, which made it possible to carry out experimental verification of the methodological foundations of the ethno-cultural preparedness of future music teachers on the basis of the use of special forms and methods of experimental work. The generalization of the results of the introduction of the experimental methodology into the practice of art higher educational establishments made it possible to determine the pedagogical conditions for the formation of the ethno-cultural preparedness of future music teachers in the process of professional training.

The practical result of the introduction of the developed and tested model of ethno-cultural training of future music teachers in the process of vocational training is the positive dynamics of growth of all structural components of the studied pedagogical phenomenon, which makes it possible to determine the expediency and prospects of its application for increasing the effectiveness of ethno-cultural training of future music teachers in the system of higher musical pedagogical education .

Key words: future music teacher, ethno-cultural training, component structure, model, step-by-step methodology, vocational training.